

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA

Dla Rady Nadzorczej Banku Gospodarstwa Krajowego

Sprawozdanie z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej („Grupa”), w której jednostką dominującą jest Bank Gospodarstwa Krajowego („Bank”), które zawiera skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz skonsolidowany rachunek zysków i strat, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym, skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za rok zakończony w tym dniu oraz informację dodatkową zawierającą opis przyjętych zasad rachunkowości i inne informacje objaśniające („skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).

Naszym zdaniem skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz jej wyniku finansowego i przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony w tym dniu, zgodnie z mającymi zastosowanie Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości;
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Grupę przepisami prawa oraz statutem Banku.

Niniejsza opinia jest spójna ze sprawozdaniem dodatkowym dla Komitetu Audytu, które wydaliśmy dnia 15 kwietnia 2019 roku.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Badania w wersji przyjętej jako Krajowe Standardy Badania przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów („KSB”) oraz stosownie do ustawy z dn. 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich i nadzorze publicznym („Ustawa o biegłych rewidentach” – Dz. U. z 2017 r. poz. 1089 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenia UE nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego („Rozporządzenie UE” – Dz. U. UE L158). Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi standardami została dalej opisana w sekcji naszego sprawozdania *Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego*.

Jesteśmy niezależni od spółek Grupy zgodnie z Kodeksem etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych („Kodeks IFAC”) przyjętym uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów oraz z innymi wymogami etycznymi, które mają zastosowanie do badania sprawozdań finansowych w Polsce. Wypełniliśmy nasze inne obowiązki etyczne zgodnie z tymi wymogami i Kodeksem IFAC. W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident oraz firma audytorska pozostali niezależni od spółek Grupy zgodnie z wymogami niezależności określonymi w Ustawie o biegłych rewidentach oraz w Rozporządzeniu UE.

Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Kluczowe sprawy badania

Kluczowe sprawy badania są to sprawy, które według naszego zawodowego osądu były najbardziej znaczące podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za bieżący rok obrotowy. Obejmują one najbardziej znaczące ocenione rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia, w tym ocenione rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem. Do spraw tych odnieśliśmy się w kontekście naszego badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego jako całości oraz przy formułowaniu naszej opinii oraz podsumowaliśmy naszą reakcję na te rodzaje ryzyka, a w przypadkach, w których uznaliśmy za stosowne przedstawiliśmy najważniejsze spostrzeżenia związane z tymi rodzajami ryzyka. Nie wyrażamy osobnej opinii na temat tych spraw.

Kluczowa sprawa badania	Jak nasze badanie odniosło się do tej sprawy
<i>Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych</i>	
<p>Wartość odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, a także zmiana stanu tej pozycji została szczegółowo wykazana w nocie numer 20 oraz 21 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p> <p>Z dniem 1 stycznia 2018 roku wszedł w życie Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 9 <i>Instrumenty finansowe</i> (zwany dalej: „MSSF 9”), w wyniku którego dotychczasowy model rozpoznawania i pomiaru utraty wartości oparty na koncepcji strat poniesionych zastąpiony został modelem opartym o koncepcję strat oczekiwanych. Informacje na temat wpływu zastosowania MSSF 9 zostały zaprezentowane w nocie 2.2 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p> <p>Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych zawierają istotny element osądu i znaczącego szacunku.</p> <p>Kwestia ta została uznana kluczową sprawą badania z uwagi na istotny wpływ odpisów z tytułu utraty wartości na wycenę bilansową należności kredytowych oraz wymóg dokonywania szacunków w oparciu o scenariusze odzysków i szacowanie przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i z zabezpieczeń.</p>	<p>Poddaliśmy krytycznej analizie zaprojektowanie i działanie procesu oraz polityki tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz dokonaliśmy oceny systemu kontroli w tym procesie, w tym kontroli automatycznych w systemach IT Grupy Kapitałowej, biorąc pod uwagę także możliwe obejścia kontroli.</p> <p>W ramach przeprowadzonych procedur dokonaliśmy uzgodnienia bazy należności z tytułu kredytów i księgi rachunkowymi w celu potwierdzenia kompletności ujęcia należności kredytowych będących podstawą tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości, jak również wartości tych odpisów.</p> <p>W odniesieniu do wpływu zastosowania MSSF 9 po raz pierwszy, nasze procedury dotyczące oceny poprawności wdrożenia nowego standardu obejmowały między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenę stosowanej przez jednostkę dominującą metodyki w zakresie klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych pod kątem zgodności z wymogami MSSF 9, jak i praktyką rynkową, a także poprawności przypisania aktywów finansowych do modeli biznesowych; – ocenę poprawności wyceny instrumentów finansowych w wartości godziwej; – ocenę kompletności i poprawności ujawnień, w tym dotyczących zastosowania MSSF 9 po raz pierwszy oraz wymogów ilościowych i jakościowych w zakresie zwłaszcza ryzyka kredytowego aktywów finansowych.

W zakresie szacowania odpisów portfelowych wykonaliśmy m.in. następujące procedury:

- analizę stosowanej metodyki szacowania odpisów na straty oczekiwane, w tym adekwatności parametrów ryzyka stosowanych przez Grupę Kapitałową oraz zgodności z wymogami MSSF 9,
- niezależne przeliczenie wartości odpisów na straty oczekiwane dla wybranych portfeli w metodzie portfelowej,
- ocenę zmian w przyjętych założeniach do budowy modeli wykorzystywanych przy pomiarze ryzyka kredytowego oraz zastosowanego podejścia do weryfikacji modeli na podstawie danych historycznych (tzw. „back-test’ów”).

W odniesieniu do odpisów z tytułu utraty wartości szacowanych w oparciu o podejście indywidualne:

- przeanalizowaliśmy poprawność procesu identyfikacji przesłanek utraty wartości;
- oceniliśmy prawidłowość oszacowania odpisów dla wybranej próby ekspozycji ze stwierdzonymi przesłankami utraty wartości w zakresie poprawności przyjmowanych wartości zabezpieczeń oraz założeń dotyczących pozostałych przepływów pieniężnych.

Wycena instrumentów kapitałowych

Inwestycje w jednostki stowarzyszone oraz inwestycje w instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy i wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody zostały szczegółowo wykazane odpowiednio w nocie numer 25, 18 i 19 do sprawozdania finansowego natomiast informacje o inwestycjach w spółki zależne zostały zaprezentowane w notach 1.2-1.3

Zagadnienie to zostało uznane przez nas za kluczową sprawę z badania z uwagi na istotność inwestycji w instrumenty kapitałowe, złożoność oceny istnienia kontroli oraz fakt, że, w zależności od rodzaju inwestycji ich wycena wymaga zastosowania przez Zarząd Banku profesjonalnego osądu i licznych założeń, w tym dotyczących między innymi:

- oceny przesłanek utraty wartości,

W ramach badania udokumentowaliśmy nasze zrozumienie procesu zapewnienia przez kierownictwo odpowiedniego poziomu kontroli wewnętrznej w procesie wyceny instrumentów kapitałowych.

Poddaliśmy krytycznej analizie zaprojektowanie i działanie procesu inwestycyjnego w Grupie Kapitałowej, a także przeprowadziliśmy przegląd uchwał Zarządu Banku oraz protokołów z Komitetu Finansowego Banku w celu zrozumienia działalności inwestycyjnej Grupy Kapitałowej.

Uzgodniliśmy zestawienia składników inwestycji w instrumenty kapitałowe oraz portfela certyfikatów inwestycyjnych z księgami rachunkowymi Banku.

Nasze szczegółowe procedury obejmowały między innymi:

- weryfikację prawidłowości przyjętej klasyfikacji dla inwestycji w instrumenty kapitałowe, w tym ocenę istnienia kontroli w procesie klasyfikacji,
- ocenę prawidłowości wyceny tych inwestycji według ceny nabycia lub wartości godziwej,

-
- estymacji oczekiwanych przepływów pieniężnych i stóp dyskontowych,
  - wiarygodnego oszacowania wartości godziwej.
  - dla inwestycji w instrumenty kapitałowe wycenianych według ceny nabycia, weryfikację poprawności i kompletności utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości,
  - dla notowanych inwestycji w instrumenty kapitałowe, wycenianych w wartości godziwej, niezależną wycenę inwestycji na dzień bilansowy,
  - dla nienotowanych inwestycji w instrumenty kapitałowe, wycenianych do wartości godziwej, przegląd zastosowanych modeli wyceny, w tym weryfikacja przyjętych parametrów i założeń.
-

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej Banku za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej i wyniku finansowego Grupy zgodnie z mającymi zastosowanie Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską, przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości oraz obowiązującymi Grupę przepisami prawa i statutem Banku, a także za kontrolę wewnętrzną, którą Zarząd Banku uznaje za niezbędną, aby umożliwić sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając skonsolidowane sprawozdanie finansowe Zarząd Banku jest odpowiedzialny za ocenę zdolności Grupy do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, spraw związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, z wyjątkiem sytuacji kiedy Zarząd Banku albo zamierza dokonać likwidacji Grupy, albo zaniechać prowadzenia działalności, albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania działalności.

Zarząd Banku oraz członkowie Rady Nadzorczej Banku są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w ustawie z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („Ustawa o rachunkowości” – Dz. U. z 2019 r., poz. 351). Członkowie Rady Nadzorczej Banku są odpowiedzialni za nadzorowanie procesu sprawozdawczości finansowej.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Naszymi celami są uzyskanie racjonalnej pewności, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z KSB zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Grupy ani efektywności lub skuteczności prowadzenia jej spraw przez Zarząd Banku obecnie lub w przyszłości.

Podczas badania zgodnego z KSB stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i oceniamy ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające tym ryzykom i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż tego wynikającego z błędem, ponieważ oszustwo może dotyczyć zmywy, fałszerstwa, celowych pominięć, wprowadzenia w błąd lub obejścia kontroli wewnętrznej;
- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosowanej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Grupy;
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz zasadność szacunków księgowych oraz powiązanych ujawnień dokonanych przez Zarząd Banku;
- wyciągamy wniosek na temat odpowiedniości zastosowania przez Zarząd Banku zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości oraz, na podstawie uzyskanych dowodów badania, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub warunkami, która może poddawać w znaczącą wątpliwość zdolność Grupy do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta na powiązane ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym lub, jeżeli takie ujawnienia są nieadekwatne, modyfikujemy naszą opinię. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia naszego sprawozdania biegłego rewidenta, jednakże przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Grupa zaprzestanie kontynuacji działalności;
- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i zawartość skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia oraz czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia będące ich podstawą transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację;
- uzyskujemy wystarczające odpowiednie dowody badania odnośnie informacji finansowych jednostek lub działalności gospodarczych wewnątrz Grupy w celu wyrażenia opinii na temat skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Jesteśmy odpowiedzialni za kierowanie, nadzór i przeprowadzenie badania Grupy i pozostajemy wyłącznie odpowiedzialni za naszą opinię z badania.

Przekazujemy Radzie Nadzorczej Banku informacje o, między innymi, planowanym zakresie i czasie przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleniach badania, w tym wszelkich znaczących słabościach kontroli wewnętrznej, które zidentyfikujemy podczas badania.

Składamy Radzie Nadzorczej Banku oświadczenie, że przestrzegaliśmy stosownych wymogów etycznych dotyczących niezależności oraz, że będziemy informować ją o wszystkich powiązaniach i innych sprawach, które mogłyby być racjonalnie uznane za stanowiące zagrożenie dla naszej niezależności, a tam gdzie ma to zastosowanie, informujemy o zastosowanych zabezpieczeniach.

Spośród spraw przekazywanych Radzie Nadzorczej Banku ustaliliśmy te sprawy, które były najbardziej znaczące podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za bieżący rok obrotowy i dlatego uznaliśmy je za kluczowe sprawy badania. Opisujemy te sprawy w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta, chyba że przepisy prawa lub regulacje zabraniają publicznego ich ujawnienia lub gdy, w wyjątkowych okolicznościach, ustalimy, że kwestia nie powinna być przedstawiona w naszym sprawozdaniu, ponieważ można byłoby racjonalnie oczekiwać, że negatywne konsekwencje przeważąby korzyści takiej informacji dla interesu publicznego.

Inne informacje, w tym sprawozdanie z działalności

Na inne informacje składa się sprawozdanie z działalności Grupy za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku („Sprawozdanie z działalności”).

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za sporządzenie Sprawozdania z działalności zgodnie z przepisami prawa.

Zarząd Banku oraz członkowie Rady Nadzorczej Banku są zobowiązani do zapewnienia, aby Sprawozdanie z działalności spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Nasza opinia z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie obejmuje Sprawozdania z działalności. W związku z badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego naszym obowiązkiem jest zapoznanie się ze Sprawozdaniem z działalności, i czyniąc to, rozpatrzenie, czy Sprawozdanie z działalności nie jest istotnie niespójne ze skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym lub naszą wiedzą uzyskaną podczas badania, lub w inny sposób wydaje się istotnie zniekształcone. Jeśli na podstawie wykonanej pracy, stwierdzimy istotne zniekształcenia w Sprawozdaniu z działalności, jesteśmy zobowiązani poinformować o tym w naszym sprawozdaniu z badania. Naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach jest również wydanie opinii, czy Sprawozdanie z działalności zostało sporządzone zgodnie z przepisami oraz czy jest zgodne z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto zgodnie z wymogami art. 111a ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2015 r., poz. 128, z późniejszymi zmianami), zwanej dalej „Prawem bankowym”, naszym obowiązkiem było zbadanie informacji finansowych zawartych w rozdziale 11 sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej.

Opinia o Sprawozdaniu z działalności

Na podstawie wykonanej w trakcie badania pracy, naszym zdaniem, Sprawozdanie z działalności:

- zostało sporządzone zgodnie z art. 49 Ustawy o rachunkowości,
- jest zgodne z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto, w świetle wiedzy o Grupie i jej otoczeniu uzyskanej podczas naszego badania oświadczamy, że nie stwierdziliśmy w Sprawozdaniu z działalności istotnych zniekształceń.

Informacja na temat informacji niefinansowych

Zgodnie z wymogami Ustawy o biegłych rewidentach informujemy, że Grupa Kapitałowa nie sporządziła oświadczenia na temat informacji niefinansowych, o którym mowa w art. 55 ust. 2b Ustawy o rachunkowości z uwagi na brak takiego wymogu dla Banku, ze względu na jego formę prawną.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Informacja o przestrzeganiu regulacji ostrożnościowych

Za zapewnienie zgodności działalności z regulacjami ostrożnościowymi wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo Bankowe (Dz. U. z 2015 r., poz. 128, z późniejszymi zmianami), uchwał Zarządu Narodowego Banku Polskiego oraz Uchwał Komisji Nadzoru Finansowego odpowiedzialność ponosi Zarząd Banku. Naszym zadaniem było, w oparciu o przeprowadzone badanie, przedstawienie informacji czy Grupa Kapitałowa przestrzegała obowiązujących ją regulacji ostrożnościowych. Naszym celem nie było wyrażenie opinii na temat przestrzegania tych regulacji przez Grupę Kapitałową.

W oparciu o przeprowadzone badanie informujemy, że nie zidentyfikowaliśmy przypadków naruszenia obowiązujących Grupę Kapitałową regulacji ostrożnościowych oraz nie stwierdziliśmy nieprawidłowości, które mogłyby mieć istotny wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej, w szczególności w zakresie prawidłowości ustalenia współczynników kapitałowych.

Oświadczenie na temat świadczonych usług niebędących badaniem sprawozdań finansowych

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że usługi niebędące badaniem sprawozdań finansowych, które świadczyliśmy na rzecz Banku i jej spółek zależnych są zgodne z prawem i przepisami obowiązującymi w Polsce oraz że nie świadczyliśmy usług niebędących badaniem, które są zakazane na mocy art. 5 ust. 1 Rozporządzenia UE oraz art. 136 Ustawy o biegłych rewidentach.

Usługi niebędące badaniem sprawozdań finansowych, które świadczyliśmy na rzecz Banku i jej spółek zależnych w badanym okresie zostały wymienione w rozdziale 10 Sprawozdania z działalności.

Wybór firmy audytorskiej

Zostaliśmy wybrani do badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy uchwałą 33/2018/IX Rady Nadzorczej Banku z dnia 25 października 2018 roku. Skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy badamy nieprzerwanie począwszy od roku obrotowego zakończonego dnia 31 grudnia 2015 roku, to jest przez cztery kolejne lata obrotowe.

Kluczowym biegłym rewidentem odpowiedzialnym za badanie, którego rezultatem jest niniejsze sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta, jest Dorota Snarska-Kuman.

Działający w imieniu Deloitte Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. z siedzibą w Warszawie, wpisanej na listę firm audytorskich pod numerem 73, w imieniu której kluczowy biegły rewident zbadał skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

Dorota Snarska-Kuman
nr w rejestrze 9667

Warszawa, 15 kwietnia 2019 roku